

Nr 142.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående efter-skänkande av kronans rätt till danaarv efter förre skolläraren Johan Fredrik August Pettersson från Hjelminge i Gåsinge socken m. fl.; given Stockholms slott den 10 april 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva

1) att kronans rätt till danaarv efter förre skolläraren Johan Fredrik August Pettersson från Hjelminge i Gåsinge socken må efterskänkas till förmån för Dillnäs församling; dock att av danaarvsmedlen skall till kammaradvokatfiskalen utgå aktoratsarvode enligt de för beräkning av sådant arvode gällande grunder samt att beträffande sättet för de efterskänkta medlens användning skall gälla vad Kungl. Maj:t härom förordnar;

2) att kronans rätt till de danaarvsmedel efter målaren Anders Gustaf Nolandер från Vaxholm, som inlevererats till statsverket, må, efter avdrag av det av kammaradvokatfiskalen uppburna aktoratsarvode, efterskänkas till förmån för Nolanders änka Emma Mathilda Nolandер, född Andersson;

3) att kronans rätt till danaarv efter Olof Nordström från Nyåker i Ljusdals socken må efterskänkas till förmån för änkan Anna Lindahl i Sillerbo; dock att av danaarvsmedlen skall till kammaradvokatfiskalen utgå aktoratsarvode enligt de för beräkning av sådant arvode gällande grunder;

4) att kronans rätt till de danaarvsmedel efter förre stenarbetaren Karl Ekström från Uppsala, som inlevererats till statsverket, må, efter

avdrag av det av kammaradvokatfiskalen uppburna aktoratsarvode, efter-skänkas till förmån för Erik Martin Andersson;

5) att den danaarvsrätt, kronan kan äga till den del av kvar-låtenskapen efter Maria Kristina Hellberg från Saltsjöbadens köping, som enligt ett av henne den 21 september 1912 upprättat testamentariskt förordnande tillerkänts Thora Gabriella Kjellberg i Stockholm, må efter-skänkas till förmån för bemälda Thora Gabriella Kjellberg; dock med villkor att av de medel, varom nu är fråga, skall till kammaradvokat-fiskalen utgå aktoratsarvode enligt de för beräkning av sådant arvode gällande grunder samt att anspråk på gottgörelse för kostnader å utav kammaradvokatfiskalsämbetet mot Thora Gabriella Kjellberg anhängig-gjord rättegång angående giltigheten av ovannämnda förordnande icke må av henne göras mot kronan gällande.

De ovannämnda ärenden tillhörande handlingarna skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riks-dagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
10 april 1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Vennersten anförde härefter:

Till Eders Kungl. Maj:t hava inkommit åtskilliga ansökningar om efterskänkande av kronans rätt till danaarv. Då vissa av dessa ärenden numera föreligga i vederbörligen utrett skick, anhåller jag att nu få redogöra för desamma.

Den 5 november 1911 avled förre skolläraren Johan Fredrik August Pettersson från Hjelminge i Gåsinge socken. I instrumentet över den efter honom den 13 i samma månad förrättade bouppteckningen, enligt vilken behållningen i boet utgjorde 704 kronor 79 öre, uppgavs, att Pettersson icke efterlämnat kända arvingar.

*Danaarv efter
förre skol-
läraren J. F.
A. Pettersson.*

Genom en vid bouppteckningen företedd, obevitnad handling av den 11 september 1911 hade Pettersson, som varit klockare och organist i Dillnäs församling, förordnat, att av hans kvarlåtenskap 800 kronor skulle tillfalla Dillnäs församlings kyrka, mot villkor att han bleve begravd på församlingens kyrkogård. Berörda hand-

ling bevakades såsom testamente vid lagtima vintertinget med Daga härad den 1 februari 1912, varefter handlingen den 29 augusti samma år delgavs Kungl. Maj:t och kronan. Då några arvingar till Pettersson ej inom natt och år efter dennes död givit sig tillkänna, instämde kammaradvokatfiskalsämbetet å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar bland andra Dillnäs församling till 1913 års lagtima hösteting med Daga härad, under yrkande att testamentet ifråga måtte, såsom ogiltigt, förklaras icke utgöra hinder för kronan att tillträda kvarlåtenskapen efter Pettersson samt vederbörande förpliktas att till kronan redovisa kvarlåtenskapen jämte ränta därå från Petterssons dödsdag. Under rättegången har ingivits en redovisningsräkning, enligt vilken boets behållning den 31 december 1912 utgjort 701 kronor 49 öre. Genom numera lagakraftvunnet utslag av den 31 mars 1914 har häradsrätten bifallit den av ämbetet i målet förda talan.

I en till Kungl. Maj:t den 8 december 1913 inkommen skrift har nu Dillnäs församling anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande kvarlåtenskap intill ett belopp av 800 kronor måtte till församlingens förmån efterskänkas. Vid ansökningen hava fogats, bland annat, dels ett av komministern Emil Rosell utfärdat intyg, att Pettersson blivit den 12 november 1911 begravd å Dillnäs församlings kyrkogård, dels ett av Anna Törner och C. E. Törner i Hjelminge på heder och samvete avgivet intyg, att Pettersson, som vårdats i intygsgivarnas hem från våren 1911 till sin död, under hela denna tid varit vid sunt förstånd samt att förberörda testamentshandling påträffats omedelbart efter hans död, dels ock ett intyg av L. E. Karlson och A. C. Larsson i Dillnäs by, att de, som varit Petterssons lärjungar, vore övertygade därom att testamentet i fråga, vilket för dem företetts, vore av Pettersson skrivet och underskrivet.

Över ifrågavarande ansökning har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Södermanlands län den 23 januari 1914 avgivit infortrat utlåtande samt därvid tillika överlämnat yttranden i ärendet från vederbörande kontraktsprost ävensom domkapitlet i Strängnäs, vilka tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kungl. Maj:ts befallningshavande förordar jämväl för egen del ansökningen samt förklarar sig anse, att det belopp, som i händelse av bifall till densamma kunde komma Dillnäs församlings kyrkokassa till del, icke borde få användas till bestridande av löpande utgifter, utan att, sedan beloppet, som kunde kassan tillkomma, blivit till siffran känt och till kassan utbetalt, det måtte ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av domkapitlet i Strängnäs förordna om sättet för medlens användning.

På grund av remiss har kammaradvokatfiskalsämbetet inkommit med yttrande i ärendet, däri ämbetet hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att kronans rätt till förevarande danaarv finge till sökandens förmån efterskänkas, dock med ämbetet förbehållen rätt till aktoratsprovision, varjämte ämbetet ansluter sig till det av Kungl. Maj:ts befallningshavande framställda förslag beträffande sättet för användningen av de medel, som Dillnäs församling sålunda kunde komma att uppbära.

Då jag icke har något att erinra mot bifall till ifrågavarande ansökning och det synes mig välbetänkt, att, på sätt Kungl. Maj:ts befallningshavande och kammaradvokatfiskalsämbetet förordat, särskilda föreskrifter bliva meddelade angående sättet för användningen av ifrågavarande medel, därest de bliva till församlingen efterskänkta, får jag alltså hemställa,

att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kronans rätt till danaarv efter förre skolläraren Johan Fredrik August Pettersson från Hjelminge i Gåsinge socken må efterskänkas till förmån för Dillnäs församling; dock att av danaarvsmedlen skall till kammaradvokatfiskalen utgå aktoratsarvode enligt de för beräkning av sådant arvode gällande grunder samt att beträffande sättet för de efterskänkta medlens användning skall gälla vad Kungl. Maj:t här-
om förordnar.

Den 19 oktober 1911 avled målaren Anders Gustaf Nolander från Vaxholm. I instrumentet över den efter honom den 19 januari 1912 förrättade bouppteckningen, vilken upptog en behållning i boet av 123 kronor 33 öre, antecknades änkan Emma Mathilda Nolander, född Andersson, såsom enda stärbhusdelägare.

*Danaarv efter
målaren A. G.
Nolander.*

Inför Vaxholms rådhusrätt anställdes den 14 oktober 1912 vittnesförhör för dödsfalls skull med änkan Karolina Lovisa Nordquist, född Norr, angående tillkomsten av ett av Nolander muntligen gjort testamenteriskt förordnande. Härvid berättade vittnet: En dag kort före Nolanders frånfälle hade vittnet på uppdrag av hustru Nolander, vilken av någon anledning måst större delen av dagen vara borta från hemmet, uppehållit sig i makarnas bostad för att vårda Nolander, vilken varit sängliggande illa sjuk. Härunder hade denne till vittnet yttrat, att han kände döden nära förestående, samt i sammanhang därmed förklarat, att hans yttersta vilja vore, att hans hustru skulle efter hans död bekomma allt

vad han ägde. Nolander hade flera gånger bett vittnet att noga lägga på minnet, vad han sagt, samt att inför Gud lova honom att tillse, att hans sålunda uttalade vilja bleve respekterad, vilket vittnet också lovat och med handslag bekräftat. Vid det omvittnade tillfället, då ej någon annan än vittnet varit tillstädes, hade Nolander visserligen varit svårt sjuk men ändock fullt redig och klar samt handlat fullt frivilligt.

Då inom natt och år efter Nolanders död icke någon arvinge efter honom givit sig tillkänna, framställde kammaradvokatfiskalsämbetet å kronans vägnar anspråk på hälften av behållningen i boet såsom danaarv. Med anledning härav blevo av Nolanders i postsparbanken innestående medel 61 kronor 66 öre till advokatfiskalsämbetet såsom danaarv utbetalade och därefter till statsverket inlevererade. Av berörda belopp har advokatfiskalsämbetet i aktoratsarvode uppburit tio procent eller 6 kronor 17 öre.

Uti en den 5 augusti 1913 till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu änkan Nolander anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande danaarvsmedel måtte till hennes förmån efterskänkas.

Över ifrågavarande ansökning har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms län avgivit infordrat utlåtande, däri bemäld befallningshavande med hänsyn till sökandens knappa ekonomiska omständigheter och då det syntes hava varit den avlidnes vilja, att sökanden efter hans död skulle bekomma hela kvarlåtenskapen, förordat bifall till ansökningen. Vid berörda utlåtande fanns fogat utdrag av protokoll, fört hos magistraten i Vaxholm den 9 februari 1914, utvisande, att magistraten, som inhämtat, att änkan Nolander vore född år 1848 samt befunne sig i mycket torftiga omständigheter, på det livligaste tillstyrkte hennes förevarande ansökan.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som på grund av nådig remiss jämväl yttrat sig över ansökningen, har med hänsyn till vad i ärendet förekommit funnit ansökningen vara förtjänt av bifall samt tillstyrker, att proposition måtte avlätas till riksdagen, i syfte att kronans rätt till ifrågavarande danaarvsmedel, vilka efter avdrag av förberörda aktoratsprovision utgjorde 55 kronor 49 öre, måtte efterskänkas till förmån för sökanden.

På grund af vad sålunda förekommit hemställer jag,

att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kronans rätt till de danaarvsmedel efter målaren Anders Gustaf Nolander från Vaxholm, som inlevererats till statsverket, må, efter avdrag av det av kammaradvokatfiskalen uppburna aktoratsarvode efterskänkas till förmån för Nolanders änka Emma Mathilda Nolander, född Andersson.

Den 13 maj 1899 avled Olof Nordström från Nyåker i Ljusdals socken av Gävleborgs län. I instrumentet över den efter honom den 15 juli samma år upprättade bouppteckningen antecknades såsom stärbhusdelägare endast den avlidnes änka Anna Kristina Nordström, född Hallqvist. En fastighet med ett värde av 800 kronor ingick bland tillgångarna i boet. Behållningen i boet uppgick till 3,611 kronor.

*Danaarv efter
O. Nordström.*

Vid Ljusdals tingslags häradsrätt lät änkan Nordström den 31 oktober 1899 såsom testamente bevaka vissa av Olof Nordström fällda yttranden angående dispositionen av hans kvarlåtenskap, vilka yttranden emellertid, enligt vad som upplystes vid ett beträffande desamma inför häradsrätten sistnämnda dag anställt vittnesförhör för dödsfalls skull, endast inneburit, att makarna Nordström haft för avsikt att upprätta ett inbördes testamente, samt att mannen Nordström anmodat handlanden Johan Sköld att avfatta skriftligt förslag till ett dylikt. Änkan Nordström, som suttit i orubbat bo, avled den 27 juni 1907, efter det hon genom ett den 6 februari 1907 upprättat testamente förordnat, att all hennes kvarlåtenskap skulle tillfalla hennes kusin änkan Anna Lindahl i Sillerbo. Änkan Lindahl kom jämväl i besittning av makarna Nordströms hela kvarlåtenskap.

Enligt den efter änkan Nordström upprättade bouppteckningen uppgick behållningen i boet till ett belopp av 2,656 kronor 23 öre; och bland tillgångarna i boet återfanns ovannämnda fastighet.

Under återopande av att Olof Nordströms förut omförmälda, såsom muntligt testamente bevakade uttalanden icke kunde anses innefatta ett i laga ordning upprättat testamente, att någon arvinge efter honom icke anmält sig inom föreskriven tid av natt och år efter hans död, samt att hans kvarlåtenskap förty såsom danaarv borde tillfalla kronan, uttog kammaradvokatfiskalsämbetet stämning å änkan Lindahl till Ljusdals tingslags häradsrätt med yrkande, dels att ifrågakomna såsom muntligt testamente bevakade yttranden av Olof Nordström ävensom änkan Nordströms testamente måtte förklaras icke utgöra hinder för kronan att tillträda den del av makarna Nordströms bo, som finge anses såsom mannens kvarlåtenskap, dels ock att änkan Lindahl måtte åläggas att till kronan redovisa densamma.

Genom utslag den 1 november 1909 ogillade häradsrätten kronans i målet gjorda yrkanden, enär det icke visats, att Olof Nordström förlorat sin rätt att vara norsk medborgare och vid sådant förhållande kronan icke kunde anses behörig att föra talan om utbekommande av danaarv efter bemälda Nordström. Det slut, vartill häradsrätten kommit, fastställdes av Svea hovrätt genom dom den 2 december 1910.

Sedan advokatfiskalsämbetet sökt ändring i hovrättens dom, prövade emellertid Kungl. Maj:t uti dom den 18 juni 1914 rättvist att, med upphävande av hovrättens dom, dels förklara kronan äga att utan hinder av mannen Nordströms såsom testamente bevakade yttranden tillträda kvarlåtenskapen efter honom, dels ock förplikta änkan Lindahl, som tagit kvarlåtenskapen i besittning, att till kronan redovisa densamma.

Uti en den 6 juli 1914 till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu änkan Lindahl anhållit, att Kungl. Maj:t och kronan måtte till hennes förmån efterskänka sin rätt till danaarv efter Olof Nordström. Till stöd för framställningen har anförts huvudsakligen följande.

Sökanden, som vore änkan Nordströms kusin, hade under omkring fyra års tid vårdat och skött bemälda änka, vilken på grund av »reumatism med åtföljande förlamning» varit oförmögen att röra sig. Att denna skötsel och vård varit till änkan Nordströms fulla belåtenhet, framginge tydligt av den omständigheten, att hon kort före sin död till sökanden testamenterat all sin kvarlåtenskap, vari då ansetts ingå även mannen Nordströms efterlämnade egendom. Sökanden, som även delvis bekostat änkan Nordströms uppehälle, hade i förlitande på detta testamente uraktlåtit att vid bouppteckningen efter henne såsom en sin fordran uppgiva, vad sökanden för arbete och utlägg skäligen kunnat begära. Då sökanden vore gammal, fattig och orkeslös, vore det ej mer än billigt, att hon för sitt framtida underhåll finge behålla makarna Nordströms hela kvarlåtenskap.

Över ifrågavarande ansökning har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Gävleborgs län avgivit infordrat utlåtande, däri nämnda myndighet, under hänvisning till tvenne bilagda yttranden av kronofogden i orten och vederbörande länsman, tillstyrkt bifall till den gjorda framställningen. Kronolänsmannen har i berörda yttrande vitsordat, såväl att sökanden under omkring 4 års tid skött änkan Nordström, vilken på grund av sjukdom varit urståndsatt att vårda sig själv, som ock att hon vore fullständigt medellös och så gott som oförmögen att genom arbete förskaffa sig sin utkomst.

På grund av remiss har jämväl kammaradvokatfiskalsämbetet yttrat sig i ärendet och därvid med hänsyn till förekomna omständigheter tillstyrkt bifall till ansökningen samt förty hemställt, det tacktes Kungl. Maj:t till riksdagen avlåta proposition i syfte, att kronans rätt till danaarv efter Olof Nordström måtte till sökandens förmån efterskänkas, dock med förbehåll om rätt för advokatfiskalsämbetet till aktoratsprovision å de efterskänkta danaarvsmedlen, vilka torde böra anses uppgå till hälften av det i bouppteckningen efter bemälda Nordström såsom boets behållning uppgivna beloppet 3,611 kronor.

På grund av vad sålunda förekommit hemställer jag,

att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kronans rätt till danaarv efter Olof Nordström från Nyåker i Ljusdals socken må efterskänkas till förmån för änkan Anna Lindahl i Sillerbo; dock att av danaarvsmedlen skall till kammaradvokatfiskalen utgå aktoratsarvode enligt de för beräkning av sådant arvode gällande grunder.

Den 15 maj 1912 avled förre stenarbetaren Karl Ekström från Uppsala. I instrumentet över den efter honom den 26 juli samma år upprättade bouppteckningen uppgavs, att den avlidne ej efterlämnade kända stärbhusdelägare. Behållningen i boet uppgick till 902 kronor 46 öre.

*Danaarv efter
förre sten-
arbetaren
K. Ekström.*

Vid Uppsala rådhusrätt lät Erik Martin Andersson den 1 september 1913 såsom testamente bevaka ett av Ekström gjort muntligt förordnande, angående vars tillkomst den 25 augusti samma år vittnesförhör hållits vid rådhusrätten. Därvid hade två vittnen hörts, som intygat, att Ekström vid enskilda samtal med vittnena, vid vilka tillfällen vittnena icke på en gång närvarit, vid sunt och fullt förstånd samt av fri vilja förklarat, att hans yttersta vilja vore, att bemålde Andersson skulle bekomma hela hans kvarlåtenskap, varjämte det ena vittnet intygat, att han blivit anmodad att skriftligen avfatta ett testamente av berörda innehåll. Då emellertid ifrågavarande förordnande icke utgjorde något i laga ordning tillkommet testamente samt i allt fall det samma icke blivit inom föreskriven tid bevakat, uppbar kammaradvokatfiskalsämbetet, sedan vederbörande rörande kvarlåtenskapens förvaltning avforrats redovisning, för Kungl. Maj:ts och kronans räkning såsom danaarv ett belopp av 853 kronor 6 öre, vilka medel, efter avdrag av ämbetet tillkommande aktoratsarvode 85 kronor 31 öre, för Kungl. Maj:ts och kronans räkning innestå å giroräkning i riksbanken.

Uti en den 21 november 1913 dagtecknad ansökning har nu förutnämnde Erik Martin Andersson anhållit, att Kungl. Maj:t och kronan måtte till Anderssons förmån efterskänka sin rätt till danaarv efter Ekström. Till stöd för framställningen har anförts huvudsakligen följande.

Sökanden vore den avlidnes fosterson. Även om den avlidnes i livstiden givna, av sökanden såsom testamente bevakade muntliga förordnande icke kunde anses uppfylla de fordringar i formellt hänseende, som lag för testamentes giltighet uppställde, så hade likväl Ekströms uttryckliga vilja och önskan varit, att sökanden skulle erhålla hans egendom. Då sökanden, som vore besättningskarl å en Stockholm trafikerande ångare, befunne sig i knappa och bekymmersamma omständigheter,

vore sökanden i största behov av den hjälp, som kunde skänkas honom genom erhållandet av fosterfaderns kvarlåtenskap.

Över ansökningen har överståthållareämbetet avgivit infordrat yttrande, däri ämbetet under hänvisning till en bilagd polisrapport, innefattande utredning angående sökandens person, och under åberopande av såväl innehållet i de vittnesmål, som avlagts rörande den avlidnes förberörda i livstiden havda yttranden i fråga om sin kvarlåtenskap, som ock sökandens mindre goda ekonomiska ställning, för sin del tillstyrkt, att kronans rätt till danaarv efter Ekström måtte varda till sökandens förmån efterskänkt.

Av nyssberörda polisrapport inhämtas, bland annat, att sökanden, som vore född 1887, vid späd ålder upptagits såsom fosterson av Ekström och dennes hustru och vistats hos fosterföräldrarna till 14 års ålder, att han icke ägde några tillgångar utöver sin arbetsförtjänst, att han icke varit för brott straffad eller tilltalad samt att, såvitt kunnat utrönas, intet ofördelaktigt vore om honom känt.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som på grund av remiss jämväl yttrat sig över ansökningen, har på de av överståthållareämbetet uppgivna skäl tillstyrkt bifall till ansökningen samt förty hemställt, det täcktes Kungl. Maj:t till riksdagen avlåta proposition, i syfte att kronans rätt till ifrågavarande danaarvsmedel, som, efter avdrag av aktoratsprovisionen, uppginge till 767 kronor 75 öre, måtte till sökandens förmån efterskänkas.

På grund av vad sålunda förekommit, hemställer jag,

att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kronans rätt till de danaarvsmedel efter förre stenarbetaren Karl Ekström från Uppsala, som inlevererats till statsverket, må, efter avdrag av det av kammaradvokatfiskalen uppburna aktoratsarvode, efterskänkas till förmån för Erik Martin Andersson.

*Danaarv efter
Maria Kristi-
na Hellberg.*

Den 1 oktober 1912 avled Maria Kristina Hellberg från Saltsjöbadens köping. I instrumentet över den bouppteckning, som den 30 november 1912 upprättats efter henne, uppgavs, att den avlidna veterligen ej efterlämnat kända arvingar, men att hon den 21 september 1912 upprättat ett testamente, som i avskrift bifogades bouppteckningen. I detta testamente, som var bevittnat av konsul Robert Bünsow i Saltsjöbaden och sjuksköterskan Sigrid Pehrsson å Sophiahemmet i Stockholm, förklarade den avlidna, att de kontanta penningar, som hon hade

innestående i Stockholms stads sparbank, skulle, efter avdrag av eventuella skulder, tillfalla Thora Gabriella Kjellberg i Stockholm, samt att återstoden av kvarlåtenskapen skulle tillkomma Hillevi Möllersvärd i Saltsjöbaden. Förhör med förutnämnda testamentsvittnen anställdes inför Stockholms rådhusrätts femte avdelning den 26 oktober 1912, och den 28 december samma år blev testamentet vid Svartlösa häradsrätt bevakat för Thora Gabriella Kjellbergs räkning.

Tillgångarna i boet utgjorde enligt bouppteckningen 5,107 kronor 50 öre, därav innestående i Stockholms stads sparbank 4,052 kronor 50 öre, och skulderna 1,029 kronor 55 öre, vadan behållningen uppgick till 4,077 kronor 95 öre.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som erhållit vetskap om att det ena testamentsvittnet, konsul Bünsow, stode i sådant släktskapsförhållande till en av testamentstagarna, Hillevi Möllersvärd, att han vore jävig som testamentsvittne, uttog, då inom natt och år efter Maria Kristina Hellbergs död någon arvinge efter henne icke givit sig tillkänna, stämning å förutnämnda Thora Gabriella Kjellberg till 1914 års sommarting med Svartlösa häradsrätt under yrkande, att det av Maria Kristina Hellberg upprättade testamentet »mätte, såsom ogiltigt, förklaras icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t och kronan att tillträda kvarlåtenskapen» samt »vederbörande förpliktas att till Kungl. Maj:t och kronan redovisa kvarlåtenskapen jämte ränta därå från dödsdagen, den 1 oktober 1912».

Uti en den 10 februari 1914 till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu förutnämnda Thora Gabriella Kjellberg anhållit, att kronan måtte till hennes förmån avstå från sina anspråk på den del av kvarlåtenskapen, som i testamentet tillerkänts henne, samt därvid anfört bl. a. följande.

Testamentet hade icke blivit bevakat för Hillevi Möllersvärds räkning och kunde därför icke heller berättiga henne till någon del av kvarlåtenskapen, vadan, enligt sökandens uppfattning, konsul Bünsow, på den grund att han vore svåger med Hillevi Möllersvärd, icke kunde anses jävig som testamentsvittne. Då emellertid en rättegång skulle ställa sig dyrbar i förhållande till sökandens mycket begränsade tillgångar, och någon tvekan icke syntes råda om den avlidnas yttersta vilja, hade sökanden beslutat sig för att utan att avbida utfallet av rättegången göra ansökan om efterskänkande av kronans eventuella rätt.

Vid ansökningen hava fogats tvenne intyg angående sökandens ekonomiska ställning m. m., av vilka det ena, utfärdat den 5 februari 1914 av legitimerade läkaren T. Schneider, utvisar, att sökanden, med vilken intygsgivaren sedan barndomen vore bekant, och med vars ekonomiska ställning han vore fullt förtrogen, »är för sin existens huvudsakligen hänvisad till sitt arbete, att hon därjämte måste i väsentlig

grad sörja för en 83 år gammal moder utan några som helst tillgångar, och att hon under de senare åren tidsals på grund av sjuklighet varit arbetsoförmögen under ganska långvariga perioder».

Över ifrågavarande ansökning har överståthållarämbetet avgivit infordrat utlåtande, däri ämbetet under hänvisning till en bilagd polisrapport, innefattande utredning rörande sökandens person och hennes ekonomiska ställning, och med åberopande av Maria Kristina Hellbergs i testamentet uttryckligen givna förordnande angående hennes kvarlåtenskap, för sin del tillstyrkt, att kronans rätt till danaarv efter Maria Kristina Hellberg måtte, i vad angår den del av kvarlåtenskapen, som genom testamentet tillerkänts sökanden, till hennes förmån efterskänkas.

Av nyssnämnda polisrapport inhämtas bland annat, att sökanden, som är född 1857 och sedan barndomen varit bekant med Maria Kristina Hellberg, har anställning hos bokförläggarfirman Bonnier; att hennes sammanlagda årsinkomst uppgår till ett belopp av 3,435 kronor, nämligen 2,700 kronor från nämnda firma, 500 kronor från Eva Bonniers donationsfond, 200 kronor från pensionsinrättningen för lärarinnor vid högre flickskolor samt 35 kronor från ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Göteborg; att hon har ett kapital av 3,300 kronor innestående i bank; samt att hon med tillhjälp av sina syskon försörjer sin 83 1/2 år gamla moder, som är boende hos henne.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har i infordrat yttrande anført följande.

Ehuru sökanden, enligt vad av den förebragta utredningen framginge, icke egentligen kunde anses befinna sig i knappa ekonomiska omständigheter, finge advokatfiskalsämbetet, på grund av vad i ärendet förekommit och särskilt med hänsyn tagen till den omständigheten, att det icke syntes råda någon tvekan om att det varit den avlidnas vilja, det sökanden skulle bekomma större delen av hennes efterlämnade kvarlåtenskap, tillstyrka, att ansökningen måtte vinna bifall, samt att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition, i syfte att kronans rätt till danaarv efter Maria Kristina Hellberg måtte, i vad anginge den del av kvarlåtenskapen, som genom den avlidnas testamente tillerkänts sökanden, till hennes förmån efterskänkas, dock med förbehåll om rätt för advokatfiskalsämbetet till aktoratsarvode å de eftersänkta danaarvsmedlen.

*Departements-
chefen.*

Även om den mot sökanden anhängiggjorda rättegången angående giltigheten av Maria Kristina Hellbergs testamente skulle komma att avgöras till kronans förmån och alltså kronans danaarvsrätt till den egendom, varom nu är fråga, bleve fastslagen, anser jag i allt fall med hänsyn till i ärendet förekomna omständigheter, att kronan bör till sökandens förmån eftersänka sin rätt till omförmälda egendom. Godkännes denna min uppfattning, synes mig onödigt att avvakta utgången av förevarande

rättegång, utan torde fast hellre kostnader och besvär undvikas genom att redan nu fatta beslut om efterskänkande av ifrågavarande danaarvsmedel. Emellertid synes böra såsom villkor för ett medgivande om efterskänkande av danaarvsmedlen bestämmas, att anspråk på gottgörelse för kostnader å omförmälda rättegång icke må av sökanden göras mot kronan gällande.

Med hänsyn till vad jag sålunda anført får jag alltså hemställa,

att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att den danaarvsrätt, kronan kan äga till den del av kvarlåtenskapen efter Maria Kristina Hellberg från Saltsjöbadens köping, som enligt ett av henne den 21 september 1912 upprättat testamentariskt förordnande tillerkänts Thora Gabriella Kjellberg i Stockholm, må efterskännas till förmån för bemälda Thora Gabriella Kjellberg; dock med villkor, att av de medel, varom nu är fråga, skall till kammaradvokatfiskalen utgå aktoratsarvode enligt de för beräkning av sådant arvode gällande grunder samt att anspråk på gottgörelse för kostnader å utav kammaradvokatfiskalsämbetet mot Thora Gabriella Kjellberg anhängiggjord rättegång angående giltigheten av förutnämnda förordnande icke må av henne göras mot kronan gällande.

Vad föredragande departementschefen i förestående fem danaarvsärenden hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av lydelse bil. litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Schumacher.